

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum fuerit conueniens, quòd per manus gentium paterretur, vel
potius à Iudæis.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Et declarat conclu-
sio quò ad omnia
membra, i. ordina-
tionem, inspirationem,
non protectionem;
hæc enim tria inferuntur
ex obedientia or-
dinatam obedientiam
huiusmodi inerti
in preceptore inthi-
tionem, in obediente
in inspirationem, in exe-
quutore permissio-
nem.
¶ In responsione ad
primum, nota quod
illa propositio, inno-
centem hominem pas-
sioni & morti trade-
re inuitum, est impiu-
& crudele, inelligi-
tur absolute & non
in ordine ad Deum,
cuius sunt uita &
mors, qui potest abs-
que impietate & cru-
delitate innocentem,
inuitum tradere pas-
sioni & morti, sicut
potest pro libito tale
amillare. Vitur au-
tem Actor propositio-
ne ista tractando
de Deo, ut ostendat
quod traditio Christi
in mortem ab ipso
Deo non est secundum
se absolute iniusta:
quia non inuitus, sed
uoluntarius traditus
est in mortem, ipote
obediens Deo ad hoc.
Dei que Deum nõ
omnipotentia sua uti
in traditione huius-
modi, qui deficiat
uincit diabolum non
potentia, sed iustitia:
& propterea usus est
suaui dispositione,
tradendo Christum
uoluntarium ad hu-
iulmodi obedientiam.

Deus fidelis, & absque ulla iniqui-
tate, ergo Christum innocentem
non tradidit passioni & morti.

¶ 2 Præter. Non uidetur quòd ali-
quis a seipso, & ab alio morti tra-
datur: sed Christus tradidit semet
ipsum pro nobis, secundum quod
dicitur Isa. 53. Tradidit in mor-
tem animam suam. non ergo uide-
tur, quòd Deus pater eum tradi-
derit.

¶ 4 Præter. Iudas uituperatur, ex eo
quòd tradidit Christum Iudæis,
secundum illud Ioan. 6. Vnus ex
uobis diabolus est; quod dicebat
propter Iudam, qui eum erat tradi-
diturus. Similiter etiam uituperan-
tur Iudæi, qui eum tradiderunt Pi-
lato, secundum quod ipse dicit
Ioan. 18. Gens tua, & pontifices tui
tradiderunt te mihi. Pilatus etiã
tradidit ipsum, ut crucifigeretur,
ut habetur Ioan. decimonono.
non est autem participatio iustiti-
æ cum iniquitate, ut dicitur 2. ad
Corin. 6. ergo uidetur quod Deus pa-
ter non tradiderit Christum pas-
sioni.

SED CONTRA est, quod dicitur
Ro. 8. Proprio filio suo non
pepercit Deus, sed pro nobis om-
nibus tradidit illum.

RESPON. Dicendum, quòd
(sicut dictum est *) Christus pas-
sus est uoluntarie ex obedientia
Patris, unde secundum tria, Deus
pater tradidit Christum passio-
ni. Vno quidem modo, secundum
quòd sua æterna uoluntate præor-
dinauit passionem Christi ad hu-
mani generis liberationem, secun-
dum illud, quod dicitur Isa. 53:
Dominus posuit in eo iniquita-
tem omnium nostrum. & iterum,
Dominus uoluit conterere eum

in infirmitate. Secundo, in quantum
inspirauit ei uoluntatem patiendi pro
nobis, in fundendo ei charitatem.
unde ibidem sequitur, Oblatus est,
quia uoluit. Tertio, non protegendo
eum a passione, sed exponendo
persequentibus, unde & legitur
Mat. 26. uiginti moseptimo, quod
pendens in cruce Christus dicebat,
Deus meus, Deus meus, ut quid
dereliquisti me? quia scilicet potestati
persequentium eum exposuit, ut
August. * dicit, de gratia noui
testamenti.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod
innocentem hominem passioni &
morti tradere contra eius uoluntatem,
est impium & crudele: sic autem
Deus pater Christum non tradidit,
sed inspirando ei uoluntatem
patiendi pro nobis. In quo ostenditur
& Dei seueritas, qui peccatum sine
pœna dimittere noluisset (quod
signat Apostolus dicens, Proprio
filio suo non pepercit) & bonitas
eius in eo, quod eum homo
sufficienter satisfacere non posset
per aliquam pœnam quam patere-
tur, ei satisfactorem dedit, quod
signauit Apostolus dicens, Pro
nobis omnibus tradidit illum. &
Rom. 3. dicit, Quem scilicet
Christum, proposuit Deus
propitiatorem per fidem in
sanguine ipsius.

AD SECUNDUM dicendum, quod
Christus secundum quod Deus,
tradidit semetipsum in mortem
eadem uoluntate & actione,
qua & Pater tradidit eum:
sed in quantum homo, tradidit
seipsum uoluntate a Patre
inspirata. unde non est
contrarietas in hoc, quod
Pater tradidit Christum, &
ipse tradidit semetipsum.

AD TERTIUM dicendum, quod
eadem actio diuersimode
iudicatur in bono uel in malo,
sicut quod ex diuersa radice
procedit. Pater enim tradidit
Christum, & ipse semetipsum,
ex charitate, & ideo laudantur:
Iudas autem tradidit ipsum
ex cupiditate, Iudei autem
ex inuidia, Pilatus ex timore
mundano, quod timuit
Cæsarem, & ideo ipsi uituperantur.

ARTICVLVS IIII.

Utrum fuerit conueniens, Christum
pati à Gentilibus.

AD QUARTUM sic procedit.
Videtur, quod non fuerit
conueniens, Christum pati a
Gentilibus: quia enim per
mortem Christi homines
erant a peccato liberandi,
conueniens uidebatur, ut
paucissimi in morte eius
peccarent. Peccauerunt autem
in morte eius Iudei, ex
quorum persona dicitur
Mar. 21. Hic est heres, ueni-
te occidamus eum. ergo
uideatur conueniens fuisse,
quod in peccato occisionis
Christi gentiles non
implicarentur.

¶ 2 Præterea. Veritas debet
respondere figure: sed
singularia sacrificia ueteris
legis non gentiles, sed
Iudei offerebant. ergo
neque passio Christi, quæ
fuit uerum sacrificium,
impleri debuit per manus
gentilium.

¶ 3 Præ. Sicut dicitur Ioan. 5.
Iudæi querebant Christum
interficere, non solum quia
soluebat sabbatum, sed
quia patrem suum dicebat
Deum, æqualem se Deo
faciens: sed hoc uidebatur
esse solum contra legem
Iudæorum, unde & ipsi
dicunt Ioan. 19. Secundum
legem debet mori, quia
filius Dei se fecit. uidetur
ergo conueniens fuisse,
quod d. Christus non a
gentilibus, sed a Iudeis
pateretur, & falsum esse
quod dixerunt, nobis non
licet interficere quemquam,
cum multa peccata
secundum legem morte
puniantur, ut patet
Leu. 20.

SED CONTRA est, quod ipse
dominus dicit Mat. 20.
Tradent eum gentibus, ad
illudendum, & flagellandum,
& crucifigendum.

RESPON. Dicendum, quod
in ipso modo passio-
nis Christi præfiguratus est
effectus ipsius. Primò enim
passio Christi effectum
salutis habuit in Iudæis,
quorum plurimi in morte
Christi baptizati sunt, ut
patet Actuum secundo &
tertio. Secundo uero
Iudæis prædicantibus,
effectus passionis Christi
transiit ad gentes. & ideo
conueniens fuit ut Christus
a Iudæis pati inciperet,
& postea Iudeis tradentibus,
per manus gentilium eius
passio finiretur.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod Christus ad ostendam
abundantiam charitatis sue,
ex qua patiebatur, in cruce
positus ueniam persecutoribus
postulauit. & ideo ut
huius petitionis fructus
ad Iudeos & gentiles
perueniret, uoluit Christus
ab utriusque pati.

¶ Super Quaestio-
nis quadragesimæ
prima articulum
quartum.

Titulus clarus.
In corpore
unica con-
clusio: Conueniens
fuit, ut Christi passio
a Iudæis inciperet, &
mediantibus ipsis
gentilibus finiretur.
Probat: Conueni-
enter effectus
passionis præfigu-
ratus est in
mò ipsius passionis:
sed fructus
inchoauit
in Iudæis, & per
iplos
peruenit ad
Gentiles. ergo
conueniens
modus fuit,
ut Christi passio
a Iudæis inciperet,
& per
iplos a
Gentilibus finiret.

Accept.

In epist. 150.
c. 16. & 10.
c. 1.

AD

AD SECVNDVM dicendum, quod passio Christi fuit sacrificii oblatio in quantum Christus propria voluntate mortem sustinuit ex charitate. In quantum autem a persecutoribus est passus, non fuit sacrificium, sed peccatum grauissimum.

Trac. 14. in Ioan. circa med. tom. 9.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Aug. * dicit Iudæis dicentes, nobis non licet interficere quemquam, intellexerunt, non sibi licere interficere quemquam, propter festi diei sanctitatem, quam celebrare iam coeperant. Vel hoc dicebant (ut Chrysostomus * dicit) quia uolebant eum occidi, non tanquam transgressorem legis, sed tanquam publicum hostem, quia regem se fecerat: de quo non erat eorum iudicare, uel quia non licebat eis crucifigere quod cupiebant sed lapidare, quod in Stephano fecerunt. Vel melius dicendum est, quod per Romanos, quibus erant subiecti, erat eis potestas occidendi interdicta.

ho. 2. in lo. post med. 2. lius tom. 2.

¶ Super Quaestionis quadragesime prima articulum quintum.

ARTICVLVS V.

Vivum Christi persecutores eum cognouerint.

Tulius clarus ut Ionat. de hominibus

Opusc. 60. c. 18. in fi. Et. ad co. 2. c. 3.

tamen, quia de demonibus iam dictum est.

Id inuit c. 21. Mat. in fi. illius to. 9. & et in gl. ord.

In corpore una est distinctio bimembris, cum conclusionibus appositis iuxta membra. Distinctio est, quod apud iudeos quidam erant maiores, quidam minores. De maioribus tres conclusiones ponitur. Prima est, quod cognouerunt ipsum esse Messiam. Secunda, quod non cognouerunt ipsum esse Deum. Tertia, quod ignorantia illa non excusauit peccatum eorum. Prima conclusio probatur auctoritate, & ratione: quia uidebant omnia signa dicta de Messia. Secunda probatur auctoritate eadem, adjuncto uerbo Apostoli, Si cognouisset. Et hæ conclusiones cum suis probationibus ab Auctore recitatur afferuntur, ut patet in litera. Tertia autem conclusio ipsius Auctoris est, & probatur; quia eorum ignorantia erat affectata: quia uidebant testimonia deitatis. Christi sufficientia, sed ipsi ex prauo affectu peruertebant illa, & doctrinam abiciebant, nolentes credere. Probatur Ioannes decimo quinto &c.

¶ 1. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 2. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 3. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 4. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 5. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 6. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod persecutores Christi eum cognouerint. Dicit enim Matt. 27. quod agricolæ uidentes filium, dixerunt intra se, Hic est heres, uenite occidamus eum. ubi dicit Hiero. * Manifeste dominus probat ex uerbis Iudæorum, principes non per ignorantiam, sed per inuidiam, Dei filium crucifixisse: intellexerunt enim eum esse illum, cui pater per Prophetam dicit, Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, ergo uidetur quod cognouerint eum esse Christum, uel filiū Dei.

¶ 1. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 2. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 3. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 4. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

¶ 5. Præterea. In quodam sermone Ephesini concilii dicitur, Sicut qui chartam imperialem discerperit, tanquam imperatoris distumpens uerbum, ad mortem addiicitur, sic crucifigens iudæus quem uiderat, pœnas dabit, tamquam in ipsum Deum uerbum præsumptiones iniiciens. Hoc autem non esset, si eum esse Dei filium, non cognouissent: quia ignorantia eos excusasset. ergo uidetur, quod iudæi crucifigentes Christum cognouerint esse filium Dei.

dicat, Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

RESPONDEO dicendum, quod apud Iudæos quidam erant maiores, & quidam minores. Maiores quidem, qui eorum principes dicebantur, * (ut dicitur in libro Quaestionum veteris, & noui Testamen.) sicut & demones cognouerunt eum esse Christum promissum in lege: omnia enim signa uidebant in eo, que dixerant futura propheta. Mysterium autem diuinitatis eius ignorabant: & ideo Apostolus dicit, quod Si cognouissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent: sciendum tamen, quod eorum ignorantia non eos excusabat a crimine: quia erat quodammodo ignorantia affectata: uidebant enim euidentia signa diuinitatis ipsius; sed ex odio, & inuidia Christi, ea peruertebant, & uerbis eius, quibus se Dei filium fatebatur, credere noluerunt. Unde ipse de eis dicit Ioan. 13. si non uenisset, & locutus es non fuisset, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Et postea subdit, Si opera non fecissem in eis, que nemo alius fecit, peccatum non haberent. Et sic ex persona eorum accipi potest, quod dicitur Iob. 21. dixerunt Deo, Recede a nobis, scientiam uiarum tuarum nolimus. minores uero, id est populares, qui mysteria scripturæ non nouerant, non plene cognouerunt ipsum esse nec Christum, nec filium Dei: licet enim aliqui eorum in eum crediderint, multitudo tamen non credidit. Et si aliquando dubitauerunt, an ipse esset Christus, propter signorum multitudinem & efficaciam doctrinæ (ut habetur Ioan. 7.) tamen postea decepti fuerunt a suis principibus, ut eum non crederent, neque filium Dei neque Christum: unde & Petrus eis dixit, Scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes uestri: quia scilicet per principes seducti erant.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illa uerba dicuntur ex persona colonorum vineæ, per quos significantur rectores illius populi, qui eum cognouerunt esse heredem, in quantum cognouerunt eum esse Christum promissum in lege: sed contra hanc responsionem esse uidetur, quod illa uerba psalmi, Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, eidem dicuntur, cui dicitur, Filius meus es tu, ego hodie genui te. si ergo cognouerunt eum esse illum, cui di-

ta ad causandam fidem voluntariam, vel coactam hominibus, qui presentes fuerunt testimonijs illis, scilicet miraculorum sic factorum ad confirmationem doctrinæ, qua dicebat se Deum, tamen gratia uisionis personalis non erat, utique quæ clara, & aperta hominibus quam demonibus, antequam mysterium hoc fuisset apertum, nam esse sciebatur, quod Messias erat Deus, & filius Dei, non tamen intelligebatur in quo sensu uerificaretur, quod esset Deus aut Dei filius, an per uisionis personalis gratiam, an per aliquam excellentiam singularissimam: quæ dubitatio subleuata uideatur post Christi passionem, quo ad demones, & resurrectionem, & quod ad homines, quando aperuit discipulis sensum, ut intellexerint scripturas, & amplius per Spiritum sancti aduentum, qui promissus fuit doctor omnis ueritatis, Ioannis decimo quarto.

Principes autem Iudæorum ignorantiam suam, non ex ambiguitate modi possibilis ad uerificandam Christi deitatem, sed ex prauitate affectus infurxerunt in Iesum, quo cumque modo fuerit Deus: & ideo reos se ipsos coltulerunt omnis excellentiæ, quæ in illo homine erat, ac per hoc deitatis. Ex eo enim, quod non curant attendere testimonijs operum, & uerborum Christi, sed persequi illum elegerunt, ignorantiam pro excusatione allegare non potuerunt, & hoc est quod dominus dicit Ioannis decimo quinto. Si non uenisset, &c. ut in litera afferunt.

Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc testificandum,

¶ Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc testificandum,

¶ Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc testificandum,

¶ Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc testificandum,

¶ Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc testificandum,

¶ Sed occurrit simile dubium de prima conclusione, scilicet quod maiores cognouerunt Iesum esse Christum. Nam signa & testimonia parentia, quod Iesus esset Christus, licet in se fuerint sufficientia ad hoc testificandum,